

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot het verlenen van subsidies voor beheerovereenkomsten die worden gefinancierd via het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling

Het wettelijk kader voor het verlenen van subsidies voor beheerovereenkomsten wordt hernieuwd naar aanleiding van de indiening en goedkeuring van het Strategisch GLB-plan voor Vlaanderen voor de periode 2023-2027. De beheerovereenkomsten zijn als interventie opgenomen in dit plan en kunnen hierdoor rekenen op Europese cofinanciering vanaf 2023. Via dit voorontwerp van besluit worden de modaliteiten voor het verlenen van subsidies voor beheerovereenkomsten in de periode 2023-2027 geregeld.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Dit voorstel situeert zich binnen het beleidsveld Omgeving

Dit voorstel heeft betrekking op de operationele beleidsdoelstelling 'Gebruikers als partners voor een kwaliteitsvol beheer van de leefomgeving (OD4 binnen SD5 'Een bovenlokaal omgevingsbeleid verbonden met de samenleving', ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu) en is gelinkt aan de uitvoering van het Vlaams strategisch GLB-plan dat kadert binnen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) periode 2023-2027. Het GLB-plan werd op 17/3/2023 door de Vlaamse regering goedgekeurd.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 483 van 2022.

Het positief advies van de Inspectie van Financiën (JV/2022 538) werd ontvangen op 14/12/2022.

De Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, heeft zijn akkoord gegeven op 20/3/2023.

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Beheerovereenkomsten zijn vrijwillige contracten die landbouwers kunnen sluiten met de overheid om de natuur, het milieu en het landschap op hun bedrijf te bevorderen. In ruil voor het naleven van vastgelegde voorwaarden en het uitvoeren van maatregelen uit hun contract krijgen ze jaarlijks een vergoeding. Het contract duurt in principe vijf jaar.

De huidige Vlaamse regelgeving dient aangepast te worden aan de nieuwe Verordening voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) voor de periode 2023-2027. De beheerovereenkomsten vormen een onderdeel van het GLB strategisch plan, dat Vlaanderen op 11 maart 2022 heeft ingediend en dat op 5 december 2022 werd goedgekeurd door de Europese Commissie. Het GLB strategisch plan loopt van 1/1/2023 tot 31/12/2027.

De beheerovereenkomsten zijn maatregelen die hun rechtsgrond vinden onder artikel 70 uit Verordening (EU) nr. 2021/2115, de zogenaamde beheersverbintenissen. Het voorliggende voorontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot het verlenen van subsidies voor beheerovereenkomsten is opgemaakt om uitvoering te geven aan de relevante bepalingen uit het onderhandelde GLB strategisch plan.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Hoofdstuk 1 licht de terminologie uit het besluit toe. Dit hoofdstuk bevat meerdere definities zoals een omschrijving van de begunstigden, de beheer voorwaarden, de instapvoorwaarden, Bepaalde definities vinden hun oorsprong in Europese begrippen die voorzien zijn in de Europese Verordeningen.

Hoofdstuk 2 bevat de algemene bepalingen betreffende de beheerovereenkomsten. In dit hoofdstuk wordt onder meer het volgende bepaald:

- wat een beheerovereenkomst is;
- met wie een beheerovereenkomst kan worden gesloten;
- waar een beheerovereenkomst kan worden gesloten;
- wanneer de beheerovereenkomsten kunnen starten, alsook hun looptijd; de verlenging van beheerovereenkomsten; het sluiten van een beheerovereenkomst voor een kortere duur na afloop van de initiële beheerovereenkomsten;
- wanneer combinaties of cumulaties zijn toegelaten;
- wat er dient te gebeuren als beheervergoedingen gecombineerd worden met gelijksoortige maatregelen waarvoor al dan niet een vergoeding betaald wordt;
- of beheerovereenkomsten gecombineerd kunnen worden met de conditionaliteit.

Hoofdstuk 3 bevat bepalingen over de beheervisie.

Om het mogelijk te maken dat beheerovereenkomsten gericht en efficiënter ingezet kunnen worden, kunnen geïntegreerde gebiedsgerichte beheervisies uitgewerkt worden. Hoofdstuk 3 voorziet dat de minister vergoedingen kan geven om samenwerking tussen meerdere lokale actoren te bevorderen, als dit past binnen de begroting. Personeelskosten kunnen niet vergoed worden.

Hoofdstuk 4 bevat bepalingen over de beheerdoelstellingen, de diverse beheerpakketten en de jaarlijkse beheervergoedingen. De verschillende beheerdoelstellingen waarvoor een beheerovereenkomst kan worden gesloten zijn:

- het botanisch beheer;
- het onderhoud van kleine landschapselementen;
- het bufferen of verbinden van kwetsbare natuur of natuurlijke elementen;
- de soortenbescherming;

De beheerdoelstelling soortenbescherming beoogt het verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied van soorten zoals akkervogels, weidevogels, grauwe kiekendief. Om deze soorten te ondersteunen zijn specifieke maatregelen uitgewerkt. Die maatregelen maken deel uit van de soortenbeschermingsprogramma's die de minister heeft ingesteld.

Daarnaast zijn er binnen de beheerdoelstellingen soortenbescherming en bufferen en verbinden ook beheerpakketten die de uitvoering van bepaalde soortenbeschermingsprogramma's ondersteunen.

De beheerpakketten die kunnen bijdragen aan de verschillende beheerdoelstellingen worden opgenomen in bijlage aan het voorliggend besluit.

Er zijn 28 beheerpakketten opgenomen in het GLB strategisch plan (soortenbescherming en botanisch beheer: 16; kleine landschapselementen: 6; bufferen en verbinden: 6).

De beheervergoedingen voor de diverse beheerpakketten zijn opgenomen in het GLB-strategisch plan en werden gecertificeerd door het ILVO.

Hoofdstuk 5 bevat algemene bepalingen over de afbakening van de beheergebieden.

Elke beheerovereenkomst die gesloten wordt binnen het beheergebied wordt geacht bij te dragen tot de realisatie van de vooropgestelde beheerdoelstellingen.

De minister bakent de beheergebieden af. Het beheergebied voor de beheerdoelstellingen soortenbescherming, botanisch beheer en bufferen en verbinden wordt afgebakend op voorstel van de maatschappij. De maatschappij bepaalt deze samen met het ANB en/of het INBO. Het voorontwerp van besluit voorziet dat het beheergebied voor het onderhoud van houtige landschapselementen het Vlaams gewest is.

Hoofdstuk 6 handelt over de bijzondere bepalingen voor beheerovereenkomsten.

Dit hoofdstuk omvat onder meer het volgende:

- de gevallen waarin de beheerovereenkomst voortijdig kan worden beëindigd wegens overmacht en uitzonderlijke omstandigheid;
- wat er gebeurt als niet langer is voldaan aan de voorwaarden voor het sluiten van een beheerovereenkomst;
- wat er gebeurt als de beheerder de bepalingen van de beheerovereenkomst niet kan blijven nakomen doordat zijn bedrijf wordt herverkaveld of binnen een ruilverkaveling valt;
- wat er gebeurt bij overdracht van alle of een deel van de percelen landbouwgrond door de beheerder aan een andere landbouwer of grondgebruiker die steun vraagt binnen het GLB, aan een overheid, aan een derde partij die niet geïdentificeerd is als een partij die steun vraagt binnen het GLB.
- wat de voorwaarden zijn voor het uitbreiden en vervangen of omzetten van de beheerovereenkomst;
- wat er gebeurt als de beheerovereenkomsten herzien moeten worden;

- wat er gebeurt als de beheerovereenkomst op een niet rechtmatige wijze beëindigd wordt door de beheerder;
- in welke gevallen van de beheervoorwaarden kan afgeweken worden.

In overeenstemming met de toepasselijke verordeningen wordt een procedure voor de behandeling van voormelde aspecten uitgewerkt door de maatschappij. Het voorliggend besluit bevat eveneens een regeling omtrent de gevolgen voor de beheervergoeding in deze gevallen. De landbouwer verliest de beheervergoeding niet in geval van verlies van gronden bij onteigening als hij gebruiker van de gronden blijft.

De mogelijkheid om van de beheervoorwaarden af te wijken beoogt een regeling te treffen waarbinnen een afwijking van de beheervoorwaarden in bepaalde omstandigheden mogelijk is. De mogelijkheid om dat te doen, is opgenomen in het GLB strategisch plan. Zoals uit de opsomming blijkt (broedgevallen, weersomstandigheden, aantasting ongewenste plantensoorten, ...) gaat het om voorvallen die 'uitzonderlijk' zijn. Deze regeling komt tevens tegemoet aan de vraag om enige flexibiliteit in te bouwen bij het toepassen van sommige beheervoorwaarden. Het is belangrijk dat dat gebeurt binnen een wetgevend kader om een gelijke behandeling te waarborgen.

Hoofdstuk 7 handelt over de controle op de naleving van de beheerovereenkomsten.

In dit hoofdstuk

- wordt de samenwerking tussen de maatschappij en het betaalorgaan verduidelijkt;
- worden de rechten van de begunstigde in geval van niet naleving van de beheerovereenkomst verduidelijkt;
- worden de sancties vastgesteld conform Verordening 2021/2116 inzake de financiering, het beheer en de monitoring van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1306/2013
- wordt bepaald dat de hoogte en de berekening van de sancties geregeld worden door de maatschappij.

Hoofdstuk 8 regelt de organisatie van beheerovereenkomsten

De maatschappij is belast met alle taken opgenomen in dit hoofdstuk. De taken sluiten aan bij de taken in het voorgaande besluit van de Vlaamse Regering van 19 september 2014.

Hoofdstuk 9 regelt procedure voor het aanvragen van een beheerovereenkomst.

Voor de beheerovereenkomsten die aangevraagd worden in 2022 (aanvangsdatum 1/1/2023) is voorzien dat de minister de uiterste datum voor het indienen van de aanvragen kan vastleggen. Dit vloeit voort uit het feit dat het juridisch traject zowel Europees als Vlaams aanzienlijk vertraagd werd. Daarom is het ook belangrijk dat de minister eveneens de datum kan bepalen wanneer het door de beheerder getekend exemplaar de maatschappij dient te bereiken.

Hoofdstuk 10 regelt bepalingen inzake het e-loket en de verwerking van gegevens.

Een uniek e-loket wordt gecreëerd om de aanvraag, de behandeling, de verwerking, de controle en de uitbetaling van beheerovereenkomsten, vermeld in artikel 2, te faciliteren.

Elke uitwisseling van berichten als vermeld in artikel II.19 van het Bestuursdecreet van 7 december 2018, tussen de maatschappij en de landbouwer of beheerder over beheerovereenkomsten gebeurt elektronisch via het e-loket. Het e-loket vervult de volgende taken:

- 1° het ontvangen en versturen van berichten over het aanvragen en sluiten van beheerovereenkomsten;

- 2° het ontvangen en versturen van berichten over het aanpassen, verlengen of beëindigen van beheerovereenkomsten;
- 3° het ontvangen en versturen van berichten naar aanleiding van de controletaken van de maatschappij, vermeld in artikel 35 en 36;
- 4° het ontvangen en versturen van berichten naar aanleiding van de taken van de maatschappij, vermeld in artikel 38, tweede lid.

De toegang wordt geregeld via de website van de maatschappij via een beveiligde toegang. Verder, wordt in dit hoofdstuk eveneens geregeld dat de maatschappij informatie verwerkt (of de verwerkingsverantwoordelijke is) om haar taken uit te kunnen voeren, dat omhelst eveneens persoonsgegevens in relatie tot de beheerovereenkomsten. Er wordt ook geduid voor welke doeleinden de verwerking van persoonsgegevens nodig is.

Informatie waaronder persoonsgegevens worden geleverd door de betrokkene zelf, of instanties of overheden die erover beschikken zodat de maatschappij haar taken kan uitvoeren. In dit hoofdstuk wordt tevens geduid voor welke doeleinden die informatie nodig is.

Een gelijkaardige regeling is voorzien voor het betaalorgaan waarmee de maatschappij samenwerkt en tevens is opgesomd voor welke doeleinden.

Er wordt geduid dat de verwerkingsverantwoordelijken de informatie verwerken voor een wettelijke taak en het algemeen belang. De voorwaarden worden eveneens nader beschreven. Er wordt een protocol opgemaakt. De verantwoordelijkheden en de informatieplicht aan de betrokkenen is ook opgenomen.

Daarnaast, wordt voorzien welke categorieën persoonsgegevens de maatschappij en het betaalorgaan, als verwerkingsverantwoordelijken, verwerken en voor welke doeleinden. Ten slotte wordt ook geregeld dat de persoonsgegevens worden verwerkt voor natuurlijke personen en voor welke doeleinden, alsook de duurtijd van het bewaren van die gegevens, en ook met wie de informatie gedeeld kan worden. Een regeling zowel voor de maatschappij als het betaalorgaan is voorzien.

Hoofdstuk 11 bevat de slotbepalingen (opheffings- en overgangsbepalingen).

Hier wordt geregeld dat voor de beheerovereenkomsten gesloten onder het besluit van de Vlaamse regering van 19 september 2014, die bepalingen van toepassing blijven. Dit besluit (2014) wordt opgeheven. Er is een bepaling opgenomen dat beheerovereenkomsten gesloten onder dit besluit (2014) kunnen gebruikt worden om te voldoen aan de bepalingen inzake GLMC 5 (erosie) van de conditionaliteit van bijlage III van Verordening (EU) nr. 2021/2115 mits het verlagen van de beheervergoeding.

Er is voorzien dat de beheerovereenkomsten gesloten onder dit besluit (2014) niet kunnen gebruikt worden om te voldoen aan de bepalingen van GLMC 8 (niet productief areaal) van bijlage III van Verordening (EU) nr. 2021/2115, met uitzondering van de beheerovereenkomsten KLE die enkel het onderhoud vergoeden.

Er wordt ook voorzien dat in een aantal gevallen beheerovereenkomsten gesloten onder het betrokken besluit (2014) kunnen omgezet in beheerovereenkomsten, gesloten in toepassing van voorliggend besluit.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De beheerovereenkomsten zijn opgenomen in het Vlaamse GLB strategisch plan en kunnen daardoor rekenen op Europese cofinanciering. Het beschikbare EU-budget voor beheerovereenkomsten voor de periode 2023-2027 is definitief. De Europese Commissie heeft het plan op 5 december definitief goedgekeurd. Het EU-budget voor beheerovereenkomsten bedraagt 27,3 miljoen EUR voor de periode 2023-2027.

Tegenover dit bedrag dienen Vlaamse middelen voorzien te worden. Het cofinancieringspercentage bedraagt 43 % (EU aandeel). Er is bijkomend reeds een transfer van EU middelen voorzien van pijler 1 naar pijler 2, voor een bedrag van 8 mio euro. Tegenover dit bedrag dienen geen Vlaamse middelen voorzien te worden.

Beheerovereenkomsten zijn meerjarige overeenkomsten. Ze hebben een looptijd van 5 jaar (de beheerovereenkomsten met startdatum 1 januari 2023 eindigen op 31 december 2027. De beheerovereenkomsten met startdatum 1 januari 2027, eindigen op 31 december 2031.). Reeds bij de start van de beheerovereenkomst wordt het benodigde bedrag (Vlaamse aandeel) voor de volledige looptijd vastgelegd. Jaarlijks zal een deel van de vastlegging/inkooporder vereffend worden.

Vanuit de Vlaamse begroting moet jaarlijks cofinanciering worden voorzien die 57% bedraagt van de voorziene EU middelen. Het beschikbare vastleggingskrediet voor beheerovereenkomsten op de Vlaamse begroting (VAK) bedraagt voor 2023 11,6 mio EUR (begrotingsartikel QBX-3QCE2NJ-WT, basisallocatie QBX 3QC016 3132).

De geraamde jaarlijks uitgaven (op basis van de geraamde arealen aan maatregelen en de bijhorende vergoedingen opgenomen in het GLB strategisch plan) staan in tabel 1.

Beheerovereenkomsten Nieuw beleid	Geraamde uitgaven in					
	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal 2023-2027
Totaal EU + VL	5.006.107	9.382.936	13.834.332	18.158.562	25.382.764	71.764.700
Totaal EU cofinanciering	1.931.928	3.593.267	5.286.670	6.925.392	9.651.847	27.389.104
Totaal EU pijler 1	513.250	1.026.500	1.539.750	2.053.000	2.936.609	8.069.108
Totaal Vlaams	2.560.928	4.763.169	7.007.912	9.180.170	12.794.308	36.306.487

Tabel 1. Geraamde jaarlijkse uitgaven voor beheerovereenkomsten gesloten vanaf 2023

In onderstaande tabel worden de beheervergoedingen vermeld.

faunavoedselgewas	2.053	euro / ha / jaar
faunastrook	2.444	euro / ha / jaar
faunastrook_plus	2.644	euro / ha / jaar
fauna-akkerland	2.248	euro / ha / jaar
fauna-akkerland_plus	2.349	euro / ha / jaar
fauna-akkerland luzerne	2.072	euro / ha / jaar
luzernehooidland	2.094	euro / ha / jaar
faunagrasland ontwikkeling	599	euro / ha / jaar

faunagrasland- rustperiode 22 juni	754	euro / ha / jaar
faunagrasland- rustperiode 22 juni_plasdras	1.414	euro / ha / jaar
faunagrasland- rustperiode 15 juli	1.220	euro / ha / jaar
botanisch grasland - instandhouden- graskruidenmix	1.406	euro / ha / jaar
botanisch grasland - instandhouden- bloemenrijk grasland	1.593	euro / ha / jaar
botanisch grasland - ontwikkelen- raaigras	432	euro / ha / jaar
botanisch grasland - ontwikkelen- grassenmix	870	euro / ha / jaar
botanisch grasland - ontwikkelen- dominant grasland	1.225	euro / ha / jaar
bufferstrook	1.231	euro / ha / jaar
kruidenrijke akkerstrook 15 juni	1.536	euro / ha / jaar
kruidenrijke akkerstrook 15 juli-volledig maaien	1.924	euro / ha / jaar
kruidenrijke akkerstrook 15 juli-gefaseerd maaien	2.058	euro / ha / jaar
kruidenrijke akkerstrook 15 juli-gefaseerd klepelen	1.231	euro / ha / jaar
bloemenakker	1.998	euro / ha / jaar
Jaarlijks snoeien	1,95	euro/m/jaar
Afzetten en/of terugsnoeien 25%	1.827	euro / ha / jaar
Afzetten en/of terugsnoeien 50%	2.315	euro / ha / jaar
Hoofdzakelijk afzetten 75%	2.725	euro / ha / jaar
Hoofdzakelijk terugsnoeien 75%	2.882	euro / ha / jaar
Knotten	8,51	euro/boom/jaar

Tabel 2. Beheervergoedingen per beheerpakket zoals opgenomen in het goedgekeurde GLB strategisch plan

Het advies van de Inspectie van Financiën van 14/12/2022 gaat als bijlage 2 en stelt dat een begrotingsakkoord vereist is.

Het begrotingsakkoord werd bekomen op 23 maart 2023.

B. ESR-TOETS

Het voorstel van beslissing heeft geen ESR impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen rechtstreekse gevolgen op personeels- of organisatorisch vlak. Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor HR, is dus niet vereist.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen impact op de lokale en provinciale besturen voor wat hun personeel, werkingsuitgaven, investeringen en schulden of ontvangsten betreft.

E. VERDER TRAJECT

Het bijgaande voorontwerp van besluit zal na principiële goedkeuring voor advies voorgelegd worden aan de Gegevensbeschermingsautoriteit en de Vlaamse Toezichtcommissie en de Raad van State.

Er wordt aan de Raad van State gevraagd om dit advies binnen de vijf dagen mee te delen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 3°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State. De motivatie is dat landbouwers met ingang van 1 januari 2023 beheerovereenkomsten kunnen sluiten in het kader van Verordening (EU) 2021/2115 van het Europees Parlement en de Raad van 2 december 2021 tot vaststelling van voorschriften inzake steun voor de strategische plannen die de lidstaten in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid opstellen (strategische GLB-plannen) en die uit het Europees Landbouwarantiefonds (ELGF) en het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (ELFPO) worden gefinancierd, en tot intrekking van Verordeningen (EU) nr. 1305/2013 en (EU) nr. 1307/2013. Aan de betrokken landbouwers moet zo snel mogelijk duidelijkheid gegeven worden of ze in aanmerking komen voor het sluiten van een beheerovereenkomst. Aan de betrokken landbouwers moet zo snel mogelijk een ontwerpovereenkomst kunnen bezorgd worden met vermelding van de wettelijke instapvoorwaarden, de beheervoorwaarden en de basisnormen per beheerpakket en de beheervergoedingen. Ook voor de bescherming van het milieu en de biodiversiteit is dit belangrijk. Voor beheerovereenkomsten die afliepen op 31/12/2022 bestaat het risico dat aangelegde bufferstroken, perceelsranden enz. worden gescheurd en de milieukundige meerwaarde teniet gedaan wordt.

Voor verschillende beheerpakketten zijn ook beheervoorwaarden opgenomen in het ontwerp ministerieel besluit die vóór een bepaalde datum moeten uitgevoerd worden. Sommige beheervoorwaarden moeten uitgevoerd worden in het voorjaar. Een spoedige definitieve goedkeuring van het ontwerp Besluit van de Vlaamse Regering tot het verlenen van subsidies voor beheerovereenkomsten die worden gefinancierd via het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling conform het strategisch GLB-plan voor de periode 2023 – 2027, is bijgevolg gewenst.

4 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot het verlenen van subsidies voor beheerovereenkomsten die worden gefinancierd via het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling;
- 2° de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te gelasten om over voornoemd voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de gegevensbeschermingsautoriteit in te winnen met het verzoek het advies om reden van hoogdringendheid mee te delen binnen een termijn van 15 dagen;
- 3° de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te gelasten om over voornoemd voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie in te winnen met het verzoek het advies om reden van hoogdringendheid mee te delen binnen een termijn van 15 dagen;
- 4° de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te gelasten over het voornoemd voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen

binnen een termijn van ten hoogste vijf dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 3°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR